

Så tillverkas amerikanska patrioter

Hur kan ett land som grundats på principerna frihet och individens självbestämmanderätt frambringa medborgare som är beredda till självupppoffring? Den frågan försöker professor emeritus Walter Berns, nu vid The American Enterprise Institute, besvara i sin bok *Making patriots*. Frågan är relevant eftersom patriotismen just nu har ett uppsving i USA.

Patriotism

Making patriots

Walter Berns

The University of Chicago Press, 2001

I Amerika uppfattades patriotism som ett slags sonlig vördnad före 1700-talet. Patrioter älskade sitt land helt enkelt därför att det var deras land. Frihet och demokrati formulerades i Självständighetsförklaringen och kodifierades i författningen. Se där. Ännu ett väsentligt skäl för den amerikanske patrioten att älska sitt land.

Walter Berns nämner i det här sammanhanget Abraham Lincolns lovtal över Henry Clay. Denne var en av sin tids mest inflytelserika politiker, det var han som talade varmast för krigsförklaringen mot Storbritannien 1812. Henry Clay älskade sitt land delvis för att det var hans eget land men mest för att det var ett fritt land som hängivet ville stärka de mänskliga fri- och rättigheterna. Ungefär så sade Lincoln.

Patriotism som skolämne

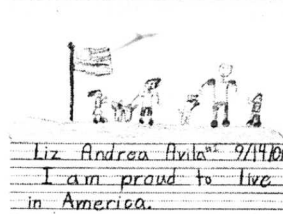
De sinsemellan så olika tänkarna Rousseau, Locke, Montesquieu, Madison och Jefferson hävdade alla att patriotism inte var en "naturlig" mänsklig känsla. I USA måste den inskräpas på ett tidigt stadium. I skolundervisningen bland sexåringarna. Och ledstjärnan ska vara religionen. Det säger Walter Berns samtidigt som han beklagar att den allmänna kulturelletivism som sippar in i amerikansk intellektuell liv underminerar både patriotism och religion. Vad

ska då framtiden bära i sitt sköte? undrar Berns oroligt.

Om skolelever får veta att alla "kulturer" är jämngoda och att det inte är något särskilt märkvärdigt med deras eget land och att det av det skälet inte finns någon anledning att vörda dem som grundade landet, så gungar samhällets fundament. Landets högsta domstol kungör att flaggan står för yttrande- och åsiktsfrihet, ingen uppfattning är bättre eller mer värdefull än någon annan. Men, fortsätter Berns, Amerika grundades inte på en åsikt. Skulle amerikaner ha slagits för unionen – 253 528 dog i den striden – om de hade fått lära sig i skolan att unionen grundades på ingenting annat än en åsikt som handlade om människans natur och de rättigheter som knyts därtill? Det är inte troligt. Men stred gjorde de, och därför vördar vi dem.

Amerikaner älskar fortfarande sitt land, men skolorna lär inte ut patriotism så som en gång skedde. Efter alla gråligheter under 1900-talet är nationalism en suspekt vara. De flesta människor tycker att det är enklast att undvika ämnet. Bara när nationalsången spelas och när olympiska pristagare står överst på pallen sväller hjärtat av patriotisk stolthet och tårarna flödar. Annars förpassas patriotismen till vinden.

Walter Berns börjar med att beskriva falsk patriotism, åtminstone oamerikisk dylik. Detta genom att hänvisa till Sparta där medborgarna avgudade staten. Han återberättar en sann eller osann anekdot som han hämtat hos Plutarchos. En spartansk kvinna får efter en strid veta att hennes fem söner stupat.

Patriotism står på schemat i USA.

Flaggförsäljningen är på topp.

Tatuering för USA.

"Läge slav", fräser hon till budbäraren, "var det det jag frågade dig om?" Slaven meddelar då att Sparta vunnit slaget. Hon rusar till templet och framstår tackoffer till gudarna.

I Amerika är man inte så lojal mot staten att man villigt ger avkall på privata känslor. Amerikansk patriotism är motsatsen till spartansk patriotism eftersom USA som grundval har en deklaration om individuella rättigheter. I Amerika, säger Berns, är rättigheterna primära och skyldigheterna sekundära.

Patriotismen hotad

Det finns fler hot mot patriotismen. Om man, som många svarta, anser att regeringen har behandlat en skamligt, varför ska man då älska sitt land? Landet som man råkat bli född i. Om man tror på en allsmäktig Gud, varför ska man då dela med sig av sin uppmärksamhet och även älska Caesar?

Men nu är inte Amerika vilken nation som helst, säger Berns. Orden "Americanism," "Americanization," och "un-American" har inga motsvarigheter i andra länder eller språk. Amerika är inte bara ett gigantiskt stycke land utan också en hel uppsättning trosuppfattningar som rör personlig frihet och medborgarskap. Allt står att läsa i grundlagsdokumentet och får uttryck i seder och bruk.

Det här är inte särskilt nytt, men Berns tröttnar inte på sin läxa. Lojal mot kyrkan

eller lojal mot staten? Inte bra för patriotismen detta antingen eller. Han försäkrar att patrioter från förr skulle ha funnit flaggbränning i patriotismens namn fullständigt obegriplig. Ännu mer obegriplig skulle neutralitet ha varit. Berns vill göra läsaren bestört:

"I första hand är vi alla medborgare. Bara i andra hand är vi kristna, judar, muslimer eller av annan religiös övertygelse."

Poesin passionens språk

Kärlek till fäderneslandet är en passion, säger Berns – han tjänstgjorde för övrigt i flottan under andra världskriget – och den passionen kommer bäst till uttryck i poesin. Ju mer vi tänker på handeln desto mindre tydligt ägnar vi åt tystnaden. Först där kan vi erfara den härliga känslan.

"Poeter sjunger om kärleken eller om Gud /.../ och ibland om sitt land, men de sjunger inte om marknader, fusioner eller finansiella transaktioner."

Fan tro't. Det var Lincolns lyriska fraser som återupplivade amerikansk patriotism som sammansmälte vardagslivet med de höga idealen. "Patriotismens poet" Lincoln påminde oss om att vi som medborgare är bundna till varandra genom att hylla det vi har gemensamt. Nej – det blir lite för mycket.

Tyvärr kommer inte Berns med någon klar definition på patriotism. Hans framställning är alltför snäv och sentimental.

OLAV WISTRÖM

Tysklands erotikdrottning avliden

När den tyska sexdrottningen Beate Uhse nyligen avled vid 81 års ålder lämnade hon efter sig ett erotikimperium med en årlig omsättning på drygt 1,3 miljarder kronor och ett i erotikavseende förändrat Tyskland.

Hugh Hefner och Beate Uhse var ett ovanligt radarpar. De hade föga gemensamt utöver att de på 1950-talet bestämde sig för att förbättra folks sexliv. Playboygrundarens omsorg gällde den urbana mannen, som skulle lära sig gentlemannamän och befrias från ragatan därhemma. Beate Uhse däremot kallade sitt nya postorderföretag "Institutet för åkstörningshygien".

"Galjonsfiguren för erotik i Tyskland", ville Beate Uhse själv att det skulle stå om henne i framtida generationers uppslagsböcker.

Det målet klarade hon med glans. 98 procent av tyskarna känner till henne och firman som bär hennes namn. 200 Beate Uhse-affärer med svart läder i skyltfönstren finns det nu i Europa (dock "ännu" inga i Sverige, som presstalesmannen uttrycker det).

USA VAR NÄSTA MÅL för den tyska erotikens galjonsfigur innan hon dog. Där regerar "Hef" med sitt budskap om kärleken till de många flickvännerna. Men någon inbjudan till snedsprång var hennes pro-

Beate Uhse blev rik på sitt sextöretag.

dukter inte, hävdade Uhse kort före sin död.

År 2001, liksom 40 år dessförinnan, var Beate Uhses mål äktenkapshygien, även om den numera innefattar både dussintals vibratörer och sadomasochistiska redskap.

När 1950-talets skrifter kom med titlar som "Stämmer allt i vårt äktenkap?" utvecklades Beate Uhse Postorder AB:s sortiment. Snart innehöll det produkter som inte bara skulle förhindra graviditeter utan också skulle se till att de gifta paren fick trevligt i sängen.

Litanian på temat moralförstörelserka upprepades med adress Uhse. Jag ger bara folk vad de vill ha, hävdade den beskäftiga Beate, som varit stridsflygare i kriget.

SANNINGEN ÄR NOG att hennes företag blomstrade i takt med lektionerna åt The Teutonic Lovers. Beate Uhse lärde oförkräckt ut nya tekniker och avancerade tillhörande redskap. Och blev rik – även missionären måste ju leva. Snart

föreföll max-sex, snarare än äktenkapsspycka, vara Beate Uhses mål. De äkta makarna kunde sällan hänga med i alla de äventyr i Erotikland som Uhses värld erbjöd.

ETT HALVT SEKEL efter att upplysningsarbetet började i en by i norra Tyskland har det börsnoterade Beate Uhse AG definitivt övergett hemmafruarnas utöendade skara. Endast 10 procent av kunderna i Uhses butiker är kvinnor. Halften av postorderkunderna tillhör det så kallade andra könet.

År 2003 tänker Beate Uhse AG ta upp kampen om de pryda amerikanska sjuåringarna med Playboy. Så olika de var i begynnelsen: nu tjänar båda sitt levbröd med porr.

ELISABETH BRAW